

Mediji in informacije

Sodišče Evropske unije
SPOROČILO ZA MEDIJE št. 80/16
Luxembourg, 19. julij 2016

Sodba v zadevi C-526/14
Tadej Kotnik in drugi/Državni zbor Republike Slovenije

Sporočilo Komisije o pomočeh bančnemu sektorju je veljavno

Natančneje, porazdelitev bremena med delničarji in podrejenimi upniki za to, da bi Komisija odobrila državne pomoči banki s kapitalskim primanjkljajem, ne krši prava Unije

Po svetovni finančni krizi, ki se je začela leta 2007, je Banka Slovenije septembra 2013 pri petih slovenskih bankah¹ ugotovila kapitalski primanjkljaj. Glede na obseg tega primanjkljaja te banke niso imele dovolj sredstev za poplačilo svojih upnikov in pokrivanje vrednosti vlog. Banka Slovenije je 17. decembra 2013 sprejela odločbe, s katerimi je uvedla izredne ukrepe za dokapitalizacijo, reševanje oziroma prenehanje poslovanja teh bank.

Komisija je 18. decembra 2013 državne pomoči, namenjene zadevnim petim bankam, ki so jih slovenski organi predhodno priglasili, odobrila. Sporni ukrepi, ki so bili sprejeti na podlagi Zakona o bančništvu, so zajemali izbris lastniškega kapitala delničarjev in podrejenih dolžniških instrumentov. Ti instrumenti so finančni instrumenti, ki imajo nekatere značilnosti dolžniških in lastniških vrednostnih papirjev. V primeru insolventnosti ali likvidacije subjekta, ki jih je izdal, so imetniki podrejenih instrumentov poplačani za imetniki navadnih obveznic, vendar pred delničarji. Zaradi finančnega tveganja, ki ga imetniki teh finančnih instrumentov tako prevzamejo, imajo ti instrumenti večji donos.

Ustavno sodišče, pri katerem je bilo vloženih več predlogov za začetek postopka za oceno ustavnosti Zakona o bančništvu, je Sodišču predlagalo, naj odloči o veljavnosti in razlagi določb sporočila Komisije o bančništvu². To sporočilo je bilo namreč sprejeto, da bi se zagotovile smernice o merilih za združljivost državnih pomoči, dodeljenih finančnemu sektorju med finančno krizo, z notranjim trgov.

V sodbi z današnjega dne Sodišče v zvezi z zavezujočim učinkom sporočila za države članice ugotavlja, da lahko Komisija pri izvrševanju svoje diskrecijske pravice sprejme smernice, s katerimi določi merila, na podlagi katerih namerava presoati združljivost ukrepov pomoči, ki jih načrtujejo države članice, z notranjim trgov. Komisija se s tem, da sprejme taka pravila ravnanja in da z njihovo objavo razglasi, da jih bo v prihodnje uporabljala v primerih, na katere se nanašajo, sama omeji pri izvrševanju te diskrecijske pravice, tako da mora, če ji država članica prihlasi načrt državne pomoči, ki je v skladu s temi pravili, ta načrt načeloma odobriti. Poleg tega pa sprejetje sporočila, kot je sporočilo o bančništvu, Komisije ne razbremeni obveznosti preverjanja posebnih izrednih okoliščin, ki jih uveljavlja država članica. Nasprotno, države članice ohranijo možnost, da Komisiji prihlasi načrte državnih pomoči, ki ne izpolnjujejo meril iz tega sporočila, in v izjemnih okoliščinah lahko Komisija take načrte odobri. Iz tega izhaja, da sporočilo o bančništvu ne more ustvarjati avtonomnih obveznosti za države članice in torej zanje nima zavezujočega učinka.

V zvezi s pogojem porazdelitve bremena med delničarji in podrejenimi upniki za to, da Komisija državno pomoči odobri, Sodišče poudarja, da je bilo sporočilo sprejeto na podlagi določbe PDEU, v skladu s katero lahko Komisija pomoči za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu države članice šteje za združljive z notranjim trgov.³ Ukrepi porazdelitve bremena so namreč namenjeni

¹ Nova Ljubljanska banka, Nova Kreditna banka Maribor, Abanka Vipra, Probanka in Factor banka.

² Sporočilo Komisije o uporabi pravil o državni pomoči za podpirne ukrepe v korist bank v okviru finančne krize od 1. avgusta 2013 dalje (v nadaljnjem besedilu: sporočilo o bančništvu) (UL 2013, C 216, str. 1).

³ Člen 107(3)(b) PDEU.

zagotovitvi, da pred dodelitvijo kakršne koli državne pomoči banke s kapitalskim primanjkljajem skupaj s svojimi vlagatelji ukrepajo za zmanjšanje tega primanjkljaja, zlasti z mobilizacijo lastniškega kapitala in s prispevkom podrejenih upnikov, saj lahko taki ukrepi omejijo višino dodeljene državne pomoči. Pri nasprotni rešitvi bi obstajalo tveganje izkrivljanja konkurence, saj bi banke, katerih delničarji in podrejeni upniki ne bi prispevali k zmanjšanju kapitalskega primanjkljaja, dobile višjo državno pomoč od tiste, ki bi zadoščala za odpravo preostalega kapitalskega primanjkljaja. Poleg tega Komisija s sprejetjem tega sporočila ni posegla v pristojnosti Sveta Evropske unije.

Sodišče ugotavlja, da okoliščina, da v začetnih fazah mednarodne finančne krize podrejenim upnikom ni bilo treba prispevati k reševanju kreditnih institucij, upnikom ne omogoča sklicevanja na načelo varstva legitimnih pričakovanj. Ni namreč mogoče šteti, da je taka okoliščina natančno, brezpogojno in skladno zagotovilo, ki bi pri delničarjih in podrejenih upnikih lahko vzbudilo legitimna pričakovanja, da se zanje v prihodnje ne bodo uporabili ukrepi porazdelitve bremena. Poleg tega, ker so delničarji odgovorni za dolgove banke do višine njenega osnovnega kapitala, ni mogoče šteti, da to, da se v sporočilu zahteva, da za odpravo kapitalskega primanjkljaja banke ti delničarji pred dodelitvijo državne pomoči prispevajo h kritju njenih izgub v enakem obsegu, kot če taka pomoč ne bi bila dodeljena, posega v njihovo lastninsko pravico.

Sodišče prav tako poudarja, da Direktiva Unije⁴ v bistvu določa, da mora biti o vsakem povečanju ali zmanjšanju kapitala delniških družb sprejet sklep na skupščini delničarjev družbe. Sodišče ugotavlja, da sporočilo v delu, iz katerega izhaja, da o nekaterih spremembah osnovnega kapitala bank ni treba odločati ali jih odobriti na skupščini delničarjev, ni nezdržljivo s to direktivo. Namreč, čeprav bi države članice morebiti morale v posebnem primeru sprejeti take ukrepe porazdelitve bremena brez soglasja skupščine delničarjev družbe, ta okoliščina ne more vplivati na veljavnost sporočila. Te ukrepe je mogoče sprejeti le v kontekstu resne motnje v gospodarstvu države članice ter za preprečitev sistemskega tveganja in zagotovitev stabilnosti finančnega sistema.

V zvezi z ukrepi pretvorbe ali odpisa podrejenih instrumentov Sodišče ugotavlja, da država članica pred dodelitvijo kakršne koli državne pomoči ni zavezana bankam v težavah naložiti, da podrejene instrumente pretvorijo v lastniški kapital ali jih odpšejo niti da zagotovijo, da ti instrumenti v celoti prispevajo h kritju izgub. Vendar v takem primeru ne bo mogoče šteti, da je bila načrtovana državna pomoč omejena na najmanjšo potrebno. Država članica in banke, upravičene do te pomoči, tvegajo, da bo Komisija izdala odločbo, v kateri bo navedeno pomoč razglasila za nezdržljivo z notranjim trgom. Vendar Sodišče dodaja, da ukrepi pretvorbe ali odpisa podrejenih instrumentov ne smejo presegati tega, kar je nujno za odpravo kapitalskega primanjkljaja zadevne banke.

Nazadnje Sodišče ugotavlja, da ukrepi porazdelitve bremena spadajo pod pojem „reorganizacijski ukrepi“⁵ v smislu Direktive o reorganizaciji in prenehanju kreditnih institucij⁶. Ker namreč ti ukrepi porazdelitve bremena stremijo k obnovi kapitalskega položaja kreditnih institucij in odpravi njihovega primanjkljaja, je njihov namen ohranitev ali ponovna vzpostavitev finančnega položaja kreditne institucije.

OBVESTILO: S predlogom za sprejetje predhodne odločbe lahko sodišča držav članic v zvezi s sporom, o katerem odločajo, Sodišču predložijo vprašanja o razlagi prava Unije ali veljavnosti aktov Unije. Sodišče ne odloči o nacionalnem sporu. Zadevo reši nacionalno sodišče v skladu z odločbo Sodišča. Ta odločba je enako zavezujoča za druga nacionalna sodišča, ki obravnavajo podoben problem.

⁴ Direktiva 2012/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v pomenu drugega odstavka člena 54 Pogodbe o delovanju Evropske unije, glede ustanavljanja delniških družb ter ohranjanja in spreminjanja njihovega kapitala, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti (UL 2012, L 315, str. 74).

⁵ „Ukrepi, s katerimi naj se ohrani ali ponovno vzpostavi finančni položaj kreditne institucije in ki lahko vplivajo na že veljavne pravice tretjih oseb, vključno z ukrepi, ki vključujejo možnost začasne ustavitve plačil in izvršilnih ukrepov ali znižanje terjatev“.

⁶ Direktiva 2001/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. aprila 2001 o reorganizaciji in prenehanju kreditnih institucij (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 4, str. 15).

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) sodbe je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan razglasitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Posnetki z razglasitve sodbe so dostopni na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106.